

запобігання корупції та забезпечення доброчесності під час виконання завдань за призначенням.

Для досягнення цієї мети для всіх представників складових сектору безпеки та оборони України є вільний доступ до курсу на Національній онлайн-платформі з цифрової грамотності ДІА. Станом на 01 грудня 2021 року успішно пройшли курс та отримали е-сертифікати про підвищення кваліфікації 53 746 користувачів.

Виходячи з наведених прикладів ми маємо підтвердження того, що однією із найбільш ефективних форм організації антикорупційного навчання є застосування дистанційного навчання з використанням інформаційних технологій. Сучасні слухачі є активними суб'єктами нового інформаційного середовища: мобільні пристрої, відео замість тексту, інтерактивні ігри тощо свідчать про це.

Заблоцька Олена Юрївна,

Інспекція Управління державної охорони України, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;

Лисенко-Біловицький Владлен Вікторович,

Інспекція Управління державної охорони України, кандидат юридичних наук

Біловицька Ю.О.,

начальник відділу методології та експертизи актів законодавства Юридичного департаменту Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України

ЗВ'ЯЗОК НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ З МІЖНАРОДНИМ

Одним з основних засобів ефективного запобігання і протидії корупційним процесам та явищам в Україні є наявність належної системи антикорупційних правових норм, яка створена та розвивається завдяки відповідній державній політиці та впливу міжнародного антикорупційного руху.

Суть антикорупційного законодавства насамперед полягає в тому, щоб: по-перше, обмежити, нейтралізувати чи усунути чинники корупції, запобігти конфліктам інтересів (з особистих і службових підстав), на нормативному рівні – визначити межі правомірної та етичної поведінки особи, уповноваженої на виконання функцій держави, зробити вчинення корупційних правопорушень справою невігідною та ризикованою, врешті, досягти того, щоб особа чесно й сумлінно виконувала свої службові обов'язки; по-друге, чітко

визначити ознаки корупційних правопорушень, передбачити адекватні заходи відповідальності за їх вчинення, належним чином врегулювати діяльність органів державної влади та їх окремих підрозділів, що безпосередньо протидіють корупції [1, с. 104].

Відповідно до ст.ст. 1, 8, 9, 18 Конституції України підґрунтям справедливого та ефективного законодавства є принципи правової держави, верховенства права й дотримання приписів міжнародного права [2].

В основу багатьох антикорупційних нормативно-правових актів лягла низка міжнародних договорів і конвенцій, учасницею яких Україна є на сьогодні, та які мають обов'язковий характер.

Так, документом світового масштабу, який для його учасників встановив теоретичні основи для адаптації національного законодавства та визначив фундаментальні засади антикорупційної політики, є Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (UNCAC) від 31.10.2003, ратифікована згідно із Законом України «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції» від 18.10.2006 № 251-V [3].

Також, у сфері боротьби з корупцією Радою Європи розроблено кілька міжнародно-правових документів, це, зокрема:

Двадцять керівних принципів боротьби з корупцією від 06.11.1997;

Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією від 04.11.1999 ратифікована згідно із Законом України «Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією» від 16.03.2005 № 2476-IV;

Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією № ETS173 від 27.01.1999, ратифікована згідно із Законом України «Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» від 18.10.2006 № 252-V;

Додатковий протокол до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією від 15.05.2003 № ETS191 ратифікований згідно із Законом України «Про ратифікацію Додаткового протоколу до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» від 18.10.2006 № 253-V.

На виконання взятих Україною міжнародних зобов'язань та у зв'язку з необхідністю приведення положень національного законодавства до міжнародних стандартів у сфері запобігання та протидії корупції прийнято низку надзвичайно важливих законів у цій сфері, зокрема:

щодо криміналізації всіх проявів корупційних діянь у 2013 році Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення

національного законодавства у відповідність зі стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» [4];

щодо запровадження дієвого механізму конфіскації майна та доходів, отриманих від корупційних діянь у 2013 році, Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» [5];

щодо встановлення відповідальності юридичних осіб за злочини у 2013 році Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб» [6];

щодо створення ефективної антикорупційної спеціалізації в правоохоронній системі шляхом створення законом автономного спеціалізованого органу з антикорупційних розслідувань у 2014 році Верховна Рада України прийняла Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» [7];

щодо комплексного реформування системи запобігання корупції відповідно до міжнародних стандартів та успішних практик іноземних держав у 2014 році Верховна Рада України прийняла Закон України «Про запобігання корупції» [8]. Цей Закон став інструментом імплементації в національне законодавство положень статті 6 Конвенції ООН проти корупції щодо забезпечення створення та функціонування органу з питань антикорупційної політики. [9].

Наприкінці 2017 року завершився період дії Антикорупційної стратегії на 2014–2017 роки, що призвело надалі до розбалансованої та малоефективної антикорупційної діяльності публічних інституцій [10].

Перспективою подальшого розвитку національного антикорупційного нормативного регулювання вбачається у прийнятті Антикорупційної стратегії, яка є комплексним документом загальнодержавного рівня, який визначає заходи із запобігання та протидії корупції. З її допомогою антикорупційні заходи стануть більш системними й скоординованими. Проект Антикорупційної стратегії, підготовлений Національним агентством із питань запобігання корупції, починаючи з 2018 року неодноразово публічно обговорювався, був розкритикований громадськістю, отримав значну кількість зауважень від національних і міжнародних експертів, а профільний парламентський комітет рекомендував Верховній Раді України відхилити його.

Безперечно ефективне нормативне регулювання у сфері боротьби та запобігання корупції сприятиме стабільному розвитку національної економіки та підвищення іміджу України на міжнародній арені.

Список використаних джерел

1. Прохоренко О.Я. Протидія корупційним проявам у системі державної служби України: організаційно-правовий аспект. Київ, 2004. 206 с.

2. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Відомості Верховної Ради (ВВР), 1996 р., № 30, стаття 141 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 25.11.2021).

3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (UNCAC) від 31.10.2003 / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2007 р., № 49, стор. 2048 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_c16 (дата звернення: 25.11.2021).

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією : Закон України від 18.04.2013 № 221-VII / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014 р., № 10, стор. 119 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/221-18> (дата звернення: 25.11.2021).

5. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України : Закон України від 18.04.2013 № 222-VII / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014 р., № 11, стор. 131 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-18> (дата звернення: 25.11.2021).

6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб : Закон України від 23.05.2013 № 314-VII / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014 р., № 12, стор. 183 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-18> (дата звернення: 25.11.2021).

7. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014 р., № 47, стор. 2051 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18> (дата звернення: 25.11.2021).

8. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014 р., № 49, стор. 2056 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 25.11.2021).

9. Антикорупційний портал. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.acrc.org.ua/> (дата звернення: 25.11.2021).

10. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки: Закон України від 14.10.2014 № 1699-VII / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014 р., № 46, стор. 2047 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18> (дата звернення: 25.11.2021).

Заблоцький Мар'ян Михайлович,
начальник сектору безпеки та запобігання
проявам корупції Львівського державного
університету безпеки життєдіяльності

ПРОБЛЕМИ ВИЯВІВ КОРУПЦІЇ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рівень розвитку будь-якої держави неможливий без наявності значного людського ресурсу, який володіє сучасними знаннями та має суттєвий інтелектуальний потенціал. Тому формування високоосвіченого суспільства є однією найважливішою функцією держави, яка розвивається шляхом створення системи закладів для здобуття вищої освіти та умовами надання освітніх послуг.

В Україні проблема корумпованості освіти є надзвичайно гострою. В освітній сфері багатьох європейських країнах теж існує проблема корупції. Зазвичай, це пряме вимагання грошей або те, що в нас називається «відкатом» за послуги, – кейтеринг, замовлення майна тощо. Корупційними діями в освітній галузі в Європі та США вважаються не тільки хабарництво, а й фальсифікація, шахрайство, спотворення інформації, різноманітні порушення професійної етики (у тому числі сексуальні домагання), порушення контрактних умов, невмотивовані витрати й непотизм.

Розглядаючи проблему корупції у вищих навчальних закладах, можна виокремити декілька основних дійових осіб, які є джерелом або чинниками аналізованої проблеми. Це керівники освітньої сфери, викладацький персонал, студенти й батьки. Між цими суб'єктами виникають так звані «ненормативні відносини» – стосунки, які суперечать моральним нормам, посадовим інструкціям чи нормам законодавства: хабарництво, побори й підношення, фаворитизм,